

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ด้วยภูมิปัญญาไทย

พิชชานันท์ โชติวรธอนันต์ วิจิต สุรัตน์เรืองชัย และ พงศ์เทพ จิระโร
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนที่เรียนรู้ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานด้วยภูมิปัญญาไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 กระทรวงศึกษาธิการ ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง ใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุด กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานด้วยภูมิปัญญาไทย แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test for dependent samples

ผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานด้วยภูมิปัญญาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 1)ชื่อกิจกรรม 2)คำนำ 3)คำชี้แจงสำหรับครู 4)คำชี้แจงสำหรับนักเรียน 5)สาระสำคัญ/จุดประสงค์ 6)ใบความรู้/ใบกิจกรรม 7)แบบทดสอบ 8)แผนการจัดการเรียนรู้ และพฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้หลังเรียน ($\bar{x} = 23.6$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 15.4$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรม สุขภาพด้านเจตคติหลังเรียน ($\bar{x} = 74.5$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 46.2$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติหลังเรียน ($\bar{x} = 42.1$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 23.4$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ในด้านรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โครงสร้าง และเนื้อหา มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน อาทิเช่น ความคิด ความเชื่อ ต่างวัฒนธรรมกัน การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นการสร้างเจตคติและแนวทางการประพฤติปฏิบัติต่อกันของบุคคลให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมจากการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นรากฐานที่สำคัญที่ทำให้การเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตของนักเรียนและบุคคลในชุมชนได้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขอย่างเป็นระบบ โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบที่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามมาตรฐานของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำสำคัญ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวคิดชุมชนเป็นฐาน พฤติกรรมสุขภาพ ภูมิปัญญาไทย

THE DEVELOPMENT OF LEARNING ACTIVITY USING COMMUNITY BASED INSTRUCTION TO PROMOTE HEALTH BEHAVIORS IN ACCORDANCE WITH THAI WISDOM

Phichanan Chotiwatanan, Vichit Suratrueangchai and Pongthep Jiraro

Faculty of Education Burapha University

Abstract

The purposes of this research were to develop a learning activity package based on the local wisdom in the community; to study the health behaviors of the students through the learning activity package based on the local wisdom in the community; to study the students' satisfaction towards the use of learning activity package developed based on local in the wisdom community. The samples in this study were 32 lower secondary school students who participated in the 2nd semester of the academic year 2017. Purposive selection was used to identify the participants in this study. The school is under Secondary Education Service Area 10, Ministry of Education, The research design was the one group pretest-posttest design. The research tools consisted of the learning activities based on local wisdom community, lesson plans, an achievement test, and a questionnaire students' satisfaction towards the learning based on the local wisdom in the community. The data was analyzed using the mean score of the pre-post-test

The results revealed that the researcher developed a set of learning activities based on the community concept as a base with the Thai wisdom created by the researcher, consisting of 1)Activity name 2)Preface 3)Statement for teachers 4)Statement for students 5)Essence / Purpose 6)Knowledge sheet/activity sheet 7)Test form 8)Learning plan. The result of health behavior in the knowledge after learning revealed the mean scores of the sample in the post-test was 23.6, whereas the mean scores on the pre-test was 15.4. the result of health behavior in the attitude after learning revealed the mean scores of the sample in the post-test were 74.5, the mean score on the pre-test was 46.2 at the 0.01 level and the result of health behavior in the practical action after learning revealed the mean scores on the post-test was 42.1, whereas the mean scores on the pre-test was 23.4 at the 0.01 level. In addition, the results of the study in term of promoting health behavior showed that significant differences were found between pretest and post-test at the 0.01 level. The concept of learning communities as a base in terms of structure and content can be useful in teaching properly. The necessary requirements to reinforce healthy behaviors with Thai wisdom concepts covered community-based ideas, beliefs in the different cultures, and Living together. These can create the proper attitudes and the appropriate way in order to live together. Understanding the proper implementation of the resources was available locally for maximum benefit. It was also the cornerstone of the working class and the lives of the students. The community can coexist happily in a systematic way. The implementation phase of the system-oriented approach involved educational policies of

the Core Curriculum for Basic Education Curriculum in Health and Physical Education. To increase activity, reduce the time to analyze the concepts and theories related research and development activities were based on the concept of learning communities as a base, according to organized learning activities with the participation of the community.

Keywords: The development of learning activity, community based, health behavior, Thai wisdom

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาวะสังคมและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (The Committee of Basic Educational Office, Secondary Management Office, 2015, p. 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประเทศไทยจะต้องก้าวขึ้นไปเป็นส่วนหนึ่งประชาคมอาเซียนที่มีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างให้เกิดการแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน อย่างไรก็ตามเครื่องมือหรือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวว่าการรอบรู้สาระวิชาหลักเพียงอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนจึงควรสร้างเสริมความเข้าใจเนื้อหาวิชาการให้อยู่ในระดับสูงด้วยการสอดแทรกทักษะเพื่อการดำรงชีวิตเข้าในทุกวิชาหลัก เช่น ความรู้ด้านสุขภาพ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เป็นต้น ภาครัฐ (Academic and Education Standard Office, 2010)

ดังนั้น รูปแบบที่ใช้ในการพัฒนากิจกรรมการจัดการเรียนรู้ คือ การนำเอาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และเอกลักษณ์ในด้านอื่นๆ มาเป็นประเด็นในการพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี โดยร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการสอนในแต่ละพื้นที่ในชุมชนต่างๆ ถือเป็นสิ่งจำเป็น โดยการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน และธรรมชาติ ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่สำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นไปที่มาตรฐานวิชาการและการใช้เทคนิคการสอนที่เตรียมผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อและฝึกอบรบเกี่ยวกับอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้พึ่งตนเองได้ในการดำรงชีวิตในวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้แล้วการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานยังมีการจัดการเรียนรู้ที่เป็นพลวัตเปิดเสรีที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการหาสถานที่ทำงานในการฝึกอบรบวิชาชีพและประสบการณ์การทำงาน อีกทั้งยังสร้างเสริมสัมพันธภาพที่ดีซึ่งจะมีการพัฒนาไปสู่ภาคีความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะเป็นประโยชน์ระยะยาวกับผู้เรียน ภาคธุรกิจ และสาธารณชนทั่วไป (Patcharee Srisung, 2008, pp. 115-118) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชุมชนชุมชนเป็นกิจกรรมนักเรียนที่สนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ช่วยกันทำ ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ตามความถนัด ความสนใจ และตรงตามความสามารถของผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (Academic and Education Standard Office, 2010, p. 51) แผนจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ควรคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยแบ่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบ สืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอ แลกเปลี่ยน และสรุปข้อมูลจากการศึกษาโดยใช้ชุมชนสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสภาพจริงของชีวิตหลากหลายมิติได้สัมผัสกับธรรมชาติ และได้ประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้กับผู้คนที่มีความแตกต่างหลายช่วงวัยมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดประสบการณ์ (Academic and Education Standard Office, 2016, p. 2) เป็นทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2555 – 2559 กำหนดทิศทางการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนทุกคนจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่และดูแลอย่างเหมาะสมและรอบด้านในแต่ละช่วงวัยจากพ่อแม่ ผู้ดูแล ชุมชน และสังคมด้วยความรู้ที่หลากหลายแบบสหวิชาชีพ รวมทั้งต้องใช้ทักษะและเจตคติที่เห็นคุณค่าของเด็กและเยาวชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ แต่คำนึงถึงความเท่าเทียม เป็นธรรม และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติด้วยภูมิปัญญาไทยแก่นักเรียน เพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นแกนนำด้านการสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนด้านปัจจัยสี่จากสมุนไพรไทยซึ่งมีประวัติการนำสมุนไพรมาประกอบเป็นอาหารคาวหวาน การเสริมความงามและยาอายุวัฒนะตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย จนถึงปัจจุบันผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรไทย คือ ที่สุดแห่งภูมิปัญญาไทยกลายเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ส่งออกที่สำคัญของประเทศ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีเพราะเด็กและเยาวชนเป็นผู้สืบสานมรดกของชาติ

ที่สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมอีกทั้งมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมรวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามลักษณะการรับรู้ของผู้เรียนที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชน ให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีการร่วมมือในการจัดการเรียนรู้ระหว่างครู นักเรียน คน ในชุมชน ก่อให้เกิดกระบวนการทางการ ศึกษาการพัฒนาคน การสร้างชุมชนที่ยั่งยืน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ธรรมชาติรอบตัวของผู้เรียนผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า ได้ค้นเคยกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้ศึกษาหาความรู้จนมีทักษะการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ พร้อมจะปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ (Sumon Amorwivat, 2001, p. 5)

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานด้วยภูมิปัญญาไทย ศึกษาพฤติกรรมการสุขภาพของนักเรียนที่เรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าว

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 32 คนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมสุขภาพดี วิถีไทย ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

1) แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ

2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย จำนวน 1 ฉบับ

3) แบบทดสอบ แบบสอบถาม เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยเป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การประเมินความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาความต้องการข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา 2) ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมโดยใช้แนวคิดชุมชนเป็นฐาน 3) ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการสำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอบถามความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการ 2 การออกแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

การออกแบบชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานผู้วิจัยได้ออกแบบโดยมีหน่วยการจัดการเรียนรู้ 1 หน่วย 6 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้มี จำนวน 20 คาบ ๆ ละ 50 นาที และกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้เรียงลำดับจากง่ายไปยาก โดยวิเคราะห์จากนโยบายด้านการศึกษา นโยบายด้านสุขภาพ คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้วกำหนดแผนของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสาระสำคัญของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่	เนื้อหา	จำนวนกิจกรรม (คาบ)
1.สุขภาพดี วิถีพอเพียง	-วิถีชีวิตแห่งความพอเพียง	1
	-หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับการสร้างเสริมสุขภาพ	1
	-แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติที่สร้างเสริมสุขภาพด้วยวิถีพอเพียง	1
	- การสร้างสุขภาพด้วยหลัก 8 อ	1
2.สุขภาพกับปัจจัยสี่	-ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านปัจจัยสี่กับการสร้างเสริมสุขภาพ	1
	-ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างเสริมสุขภาพกับปัจจัยสี่	1
3.อาหารพื้นบ้านจากป่าชายเลน/สมุนไพรจากอาหาร	-หลักการรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม ภูมิปัญญาไทยเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ	2
	-การผลิต การแปรรูป การประกอบอาหาร และเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ	2
4.เส้นทางสายเกลือสมุทร	-สภาพภูมิศาสตร์จังหวัดสมุทรสาคร	2
	-ทำนาเกลือสมุทรกับการสร้างเสริมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย	2
5.เครื่องนุ่งห่มจากสีย้อมจากพืชผักสมุนไพรและวัตถุดิบจากในธรรมชาติ	-การเลือกใส่เสื้อผ้าที่ผลิตจากธรรมชาติ	2
	-การผลิตสีย้อมผ้าจากวัสดุธรรมชาติ	2
6.สบสมุนไพรที่ควรมีในโรงเรียน	-สบุนไพรกับการรักษาโรค	2
	-สรรพคุณสบุนไพรกับการสร้างเสริมสุขภาพ	2
รวม		20

จากการศึกษา อาจกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่สถาบันองค์กร ตลอดจนทั้งวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนความเชื่อที่จัดขึ้นในชุมชนนั้น นับเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ได้มีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สิ่งเหล่านั้นถ้าครูผู้สอนรู้จักสำรวจ แสวงหามาใช้ในโรงเรียน และนำนักเรียนออกไปสัมผัสกับสภาพจริงของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเหล่านั้นด้วยตัวนักเรียนเองแล้วย่อมจะเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้แก่เด็กนักเรียนมากยิ่งขึ้น ทั้งยังทำให้บทเรียนน่าเรียนอีกด้วยเพราะผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และยังสร้าง

บรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น สิ่งเหล่านั้นครูผู้สอนสามารถนำไปประกอบการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพต่อนักเรียนได้

การประเมินและตรวจสอบความสอดคล้องของชุดกิจกรรม

ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาไทย ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาไทย จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม/สอดคล้องเชิงโครงสร้างของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม/สอดคล้องเชิงโครงสร้างของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติการณ์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.90 และปรากฏผลการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมดังนี้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ทั้ง 3 ด้าน

พฤติกรรมสุขภาพ	ผลการเรียนรู้				t	df	sig
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)				
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ก่อนเรียน	หลังเรียน			
ด้านความรู้	15.9	21.9	3.2	2.2	-13.8	31	0.01
ด้านเจตคติ	42.7	74.9	4.8	8.6	-25.7	31	0.01
ด้านการปฏิบัติ	34.0	40.2	4.0	6.0	-8.4	31	0.01
ภาพรวม	31.3	45.4	11.4	23.3	-9.9	31	0.01

**P < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาไทยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผลการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 45.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 23.3 สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ค่าเฉลี่ย 31.3, S.D. = 11.4 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 คือผลการเรียนรู้ของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

ขั้นตอนที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาไทยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏผลการประเมินความพึงพอใจดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความพึงพอใจหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาในชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องแนวคิดชุมชนเป็นฐานมากยิ่งขึ้น	4.6	0.5	ดีมาก
2. เนื้อหาในชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจง่าย	4.5	0.5	ดีมาก
3. เนื้อหาในชุดกิจกรรมมีรูปภาพสวยงาม ทำให้นักเรียนอยากอ่าน	4.5	0.5	ดีมาก

ตารางที่ 2 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินความพึงพอใจหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
4. เนื้อหาในชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจทันสมัยเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.2	0.9	ดีมาก
5. เนื้อหาในชุดกิจกรรมตรงกับเรื่องที่นักเรียนสนใจ	4.5	0.6	ดีมาก
รวม	4.6	0.3	ดีมาก
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้			
6. รูปแบบของชุดกิจกรรมมีสื่อช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนมากกว่าฟังครูอธิบายเพียงอย่างเดียว	4.4	0.9	ดีมาก
7. รูปแบบของกิจกรรมทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นต่อการเรียน	4.6	0.6	ดีมาก
8. รูปแบบของกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจและใช้กระบวนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นขั้นตอน	4.7	0.5	ดีมาก
9. รูปแบบของกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจสามารถปฏิบัติงานด้วยตนเองได้	4.7	0.6	ดีมาก
10. รูปแบบของกิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	4.8	0.6	ดีมาก
รวม	4.6	0.4	ดีมาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
11. ชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนมากขึ้น	4.6	0.6	ดีมาก
12. การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น	4.7	0.4	ดีมาก
13. การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้	4.8	0.5	ดีมาก
14. การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.7	0.6	ดีมาก
15. การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของแต่ละวิชามากขึ้น	4.7	0.6	ดีมาก
รวม	4.7	0.3	ดีมาก
ภาพรวม	4.6	0.2	ดีมาก

จากตารางที่ 2 การสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมด้วยแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.2) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้และด้านเนื้อหาเรียงตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ รองลงมา คือ การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ชุดกิจกรรมมีเนื้อหาที่น่าสนใจทันสมัยเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวม พบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีทักษะในการ

ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ รองลงมาเรียงตามลำดับคือ การเรียนด้วยชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การเรียนด้วยชุดกิจกรรมนี้ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของแต่ละวิชามากขึ้น และชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับแนวคิดชุมชนมากขึ้น

ลำดับที่ 2 ด้านรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รูปแบบของกิจกรรมช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รองลงมาเรียงตามลำดับ คือ รูปแบบของกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจและใช้กระบวนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นขั้นตอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รูปแบบของชุดกิจกรรมมีสื่อช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนมากกว่าฟังครูอธิบายเพียงอย่างเดียว

ลำดับที่ 3 ด้านเนื้อหาในภาพรวม พบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีมากทุกข้อโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เนื้อหาในชุดกิจกรรมทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเกี่ยวกับชุมชนเป็นฐาน (การพัฒนาสุขภาพในชุมชนเรื่องปัจจัยสี่) มากยิ่งขึ้น รองลงมา คือ เนื้อหาในชุดกิจกรรมมีรูปภาพสวยงามทำให้นักเรียนอยากอ่าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือเนื้อหาในชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจ ทันสมัยเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอพรรณนาความเรียง โดยมีรายละเอียดดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าชุดกิจกรรมช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น นักเรียนสนุกสนานกับการเรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองทำให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย พบว่า

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 4 ด้านที่ต้องคำนึงถึงประกอบด้วย (1) ด้านชุมชน (Community) (2) ด้านการจัดการเรียนรู้ (Learning) (3) ด้านเทคโนโลยี (Technology) และ(4) การประเมินผล (Evaluation) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีและการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดำเนินการประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาชุดกิจกรรม (2) การออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ (3) เป็นการทดลองใช้ชุดกิจกรรม (4) เป็นการประเมินความพึงพอใจของการใช้ชุดกิจกรรมและปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดให้ทั้ง 4 ขั้นตอน มีการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตามความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น ซึ่งอาจเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของการวางแผนการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน ถ่ายทอดความรู้ ร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ร่วมภาคภูมิใจ ร่วมรับผิดชอบ สำหรับชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ชุมชน การจัดการเรียนรู้ เทคโนโลยี และการประเมินผล โดยจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ซึ่งผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาที่พบในชุมชนด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลายและได้ชิ้นงานที่สร้างสรรค์ ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม วางแผนการดำเนินการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน ให้ความรู้เบื้องต้นกับนักเรียนก่อนลงพื้นที่นำเทคนิคการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วยการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง การใช้ปัญหาเป็นฐานการสืบเสาะหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยโครงงาน การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ และการใช้ความรู้ด้านเทคโนโลยีร่วมกับการประเมินการจัดการเรียนรู้ไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ชุมชนให้การส่งเสริม สนับสนุน และมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยฝึกผู้เรียนและแก้ปัญหาจากสถานการณ์จริงที่พบในชุมชน มีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย

2. ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม สุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย โดยภาพรวมปรากฏผล คือ หลังการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนมี พฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านการปฏิบัติสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการ เรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หากพิจารณาการประเมินรายด้าน พบว่า

2.1 ผู้เรียนมีพฤติกรรมสุขภาพด้านความรู้ หลังจากใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อ สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยปัญญาไทยได้เป็นอย่างดี โดยเรื่องที่คุณเรียนมีความรู้มากที่สุดคือเรื่องสับ สมุนไพรที่ควรมีในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย 3.7 และรองลงมา คือ เรื่องอาหารพื้นบ้านจากป่าชายเลน/สมุนไพรจาก อาหาร ค่าเฉลี่ย 3.3 และเรื่องเส้นทางสายเกลือสมุทรค่าเฉลี่ย 3.3 เรียงตามลำดับ

2.2 ผู้เรียนมีพฤติกรรมสุขภาพด้านเจตคติ หลังจากใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อ สร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยปัญญาไทยได้เป็นอย่างดีโดยเรื่องที่คุณเรียนมีเจตคติดีที่สุดในเรื่อง สุขภาพดี วิถีพอเพียง ค่าเฉลี่ย 13.2 รองลงมา คือ เรื่องสมุนไพรที่ควรมีในโรงเรียน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 12.6 และอาหาร พื้นบ้านจากป่าชายเลน/สมุนไพรจากอาหารค่าเฉลี่ย 12.5 ตามลำดับ

2.3 ผู้เรียนมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติ หลังจากใช้ชุดกิจกรรมตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยปัญญาไทยได้เป็นอย่างดี โดยเรื่องที่คุณเรียนมีแนวทางการปฏิบัติดีที่สุดใน เรื่องสับสมุนไพรที่ควรมีในโรงเรียน ค่าเฉลี่ย 6.9 รองลงมาคือเรื่องสุขภาพกับปัจจัยสี่ค่าเฉลี่ย 6.8 และเรื่อง การใช้เครื่องนุ่งห่มจากสีย้อมจากพืชผักสมุนไพร และวัตถุดิบจากในธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 6.6 เรียงตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยปัญญาไทย ปรากฏผลดังนี้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็น ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.3) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักเรียนมี ความพึงพอใจ ด้านประโยชน์ที่ได้รับสูงสุด ($\bar{X} = 4.7$, S.D. = 0.3) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.4) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.3) เรียงตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรม สุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย พบว่า ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ซึ่ง ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน มี คุณภาพด้านโครงสร้างและเนื้อหา และมีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม และ ครอบคลุมความต้องการจำเป็นในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุด กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบมีการดำเนินการตามขั้นตอน ของวิธีการเชิงระบบ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการจัดการศึกษามาตรฐาน ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ วิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการ จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน (Davis and Thomas, 1989) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget ร่วมกับทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคม ของ Vygotsky มีการศึกษาบริบทและข้อมูลชุมชนสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ซึ่งชุดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน มีแนวคิดทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ (Joyce and Weil, 1996, p.13; Tissana Khemmanee, 2011, p. 475) ที่สรุปว่า การเรียนการสอนเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัด อย่างเป็นระบบ สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี โดยการเรียนการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ นอกจากนี้ยังมี การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการวิเคราะห์ผู้เรียนเกี่ยวกับ ความสามารถพื้นฐานในการเรียนรู้ และสนทนากลุ่มเพื่อต้องการให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพ ด้วยภูมิปัญญาไทย ซึ่งมีแนวทางการจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธีการ ควรเลือกให้เหมาะสมกับผลการ

เรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ลักษณะเนื้อหาวิชา ความพร้อมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม บริบทและสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้การสอนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning: CBL) มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน มุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับชุมชนเป็นหลักการเรียนรู้ทุกขั้นตอนต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ผู้วิจัยพบว่าแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning: IBL) การร่วมมือกันเรียนรู้ (Collaborative Learning) แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving: CPS) สำหรับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) สรุปแนวคิดได้ว่า

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยกระบวนการกำกับตนเอง เพื่อหาแนวทางลดความขัดแย้งทางความคิดของตนเอง

2. การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับการใช้กระบวนการทางปัญญาในการจัดกระทำกับข้อมูล เพื่อทำความเข้าใจกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับอย่างมีความหมาย

3. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการสร้างความรู้

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมอยู่บนสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน เป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจต้องการแก้ปัญหา และพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น เน้นการทำงานแบบร่วมมือ การเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีการสำรวจ ศึกษาสภาพปัญหาของชุมชน วิเคราะห์การปฏิบัติ การวางแผน ลงมือปฏิบัติจริงและแก้ไขปัญหา ประเมินผล ตรวจสอบ และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ในชุมชน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและขยายผลสู่ชุมชน รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ที่ได้พบซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย และขยายองค์ความรู้ในส่วนของการร่วมมือกันเรียนรู้ (Collaborative Learning) เป็นวิธีจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์สมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองและกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ และที่สำคัญคือ บุคคลในชุมชนที่ผู้วิจัยได้ศึกษา

จากผลการศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยมี พบว่า หลังใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน โดยภาพรวม พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีด้วยภูมิปัญญาไทย สูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 จากการที่ผู้วิจัยแบ่งความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ เพื่อต้องการศึกษาว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานที่พัฒนาขึ้น เมื่อใช้กับผู้เรียนที่มีความสามารถที่แตกต่างกันจะแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งพบว่า ผู้เรียนที่มีความสามารถพื้นฐานสูง ผลคะแนนการทดสอบพฤติกรรมของผู้เรียนจะมีคะแนนสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มต่ำ หากพิจารณาภาพรวม พบว่า ผู้เรียนที่มีพฤติกรรมสุขภาพ หลังใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการค้นคว้า การแสวงหาคำตอบ ค้นหาความจริง และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการสรุปผล จากข้อมูลและหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏในการนำไปใช้ประโยชน์สู่สังคม และชุมชนที่เกี่ยวข้องได้จริงนั้น พบว่าองค์ความรู้ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรา พุ่มชาติ (Patchara Phumphachat, 2013) พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05สอดคล้องกับนิวัฒน์ บุญสม (Niwat Boonsom, 2013) ที่พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีองค์ประกอบสำคัญ คือ องค์ประกอบเชิงหลักการ และวัตถุประสงค์องค์ประกอบเชิงกระบวนการเรียนการสอนและ องค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้กระบวนการเรียนการสอน

จากผลการศึกษาความพึงพอใจการใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.7$, S.D. = 0.3) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านนักเรียนมีความพึงพอใจ ด้านประโยชน์ที่ได้รับสูงสุด ($\bar{X} = 4.7$, S.D. = 0.3) รองลงมาคือด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.4) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.6$, S.D. = 0.3) เรียงตามลำดับ จากการสำรวจพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัว สังคมที่มีลักษณะถึงความแตกต่างหลากหลายความคิด ความเชื่อ ต่างวัฒนธรรมกัน การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน ย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เครื่องมือที่สำคัญที่จะป้องกันและแก้ปัญหาได้ คือ กระบวนการศึกษา เพราะการศึกษาจะช่วยพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ และลดความขัดแย้งลงและเพิ่มการขัดเกลาจิตใจของคนให้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของตนเองและผู้อื่น และรู้จักศักยภาพของตนเอง ในการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน อันจะส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

การสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยของนักเรียนนั้น เป็นการสร้างเจตคติและแนวทางการประพฤติปฏิบัติต่อกันของบุคคล ให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมจากการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งยังเป็นรากฐานที่สำคัญที่ทำให้การเรียน การทำงาน และการใช้ชีวิตของนักเรียนและบุคคลในชุมชนได้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้นการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการมุ่งเน้นการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ การปลูกฝังความตระหนักรู้ ด้วยการพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานมีการฝึกปฏิบัติการกระทำจนเกิดปัญญา (Wisdom) อันจะส่งผลให้นักเรียนเป็นพลโลกที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทย จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกันของคนในกลุ่ม ช่วยให้การกิจของกลุ่มดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ ได้ทั้งผลงานที่ดี มีเจตคติที่ดี ได้ความรู้ที่ดี และที่สำคัญได้มีแนวทางการปฏิบัติในการสร้างเสริมพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยที่ตีระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม/ชุมชนด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการในการเรียนรู้ได้มากขึ้นดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระวิชาต่างๆ
2. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีพฤติกรรมสุขภาพด้วยภูมิปัญญาไทยในระดับที่สูงทุกด้าน ดังนั้นครูผู้สอนควรส่งเสริมแก่ผู้เรียนต่อไป เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะอย่างต่อเนื่องและมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมได้ดี
3. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะของนักเรียนน้อยที่สุดในด้านความมีเหตุผล ดังนั้นครูผู้สอนควรเพิ่มกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถามข้อสงสัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด มีเหตุผลในการคิด พิจารณาคำตอบอย่างรอบคอบและทำให้เกิดอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการเรียนรู้จากการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมกลุ่มสาระอื่นๆ กับตัวแปรอื่นๆ เช่นทักษะปฏิบัติทางกลุ่มสาระวิชากับพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และความคิดสร้างสรรค์
2. ควรศึกษาผลการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการทางสุขภาพอื่น ๆ ในชั้นบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางสุขภาพในชั้นสูงขึ้น

References

- Academic and Education Standard Office. (2010). *Learning Activity Management Trend as Basic Education for Curriculum B.E. 2551 (A.D.2008)*. Bangkok: The Printer of Agriculture Co-Operative Federation of Thailand, Ltd.
- Academic and Education Standard Office. (2016). *Timing Management Manual. Moderate Class, More Knowledge. (copy)*
- Davis, G.A., and Thomas, M.A. (1989). *Effective Schools and Effective Teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Model of Teaching (5th ed.)*. Boston: Allyn and Bacon.
- Niwat Boonsom. (2013). *Instructional Model Development as problems solving creatively for innovation support with student's health with the science gifted*. (Doctoral dissertation). Graduated school. Silaphakorn University.
- Patchara Phumphachat. (2013). *Experienced management and problems solving creatively development for early childhood*. (Doctoral dissertation). Silaphakorn University.
- Patcharee Srisung. (2008). *Social psychology learning model development by using community and experienced based for qualification of desirable bandit promotion*. Bangkok: Research (Research and Curriculum Development), Nakhonpathom
- Sumon Amorwivat. (2001). *Learning Process from Learning Resources in Community and natural*. Bangkok: The Committee of National Education office.
- The Committee of Basic Educational Office, Secondary Management Office. (2015). *Analysis report of the nucleic heartily seminar. The Condition and the Muffler of Basic Education Core Curriculum B.E 2551 (A.D.2008)*.
- Tissana Khemmanee. (2009). *Learning Management by Research as a Part of Learning Process, Trend, Principle and Methods*. Bangkok: Ladprao Kurusapha Printer.

Received : 12 December, 2018

Revised : 15 February, 2019

Accepted : 22 February, 2018